

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

III. ÚS 425/2012-32

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí 30. októbra 2012 v senáte zloženom z predsedu Rudolfa Tkáčika a zo sudcov Jána Auxta a Ľubomíra Dobríka v konaní o sťažnosti P. Š., T., Ing. K. Š., Z., M. R., Kanada, Ing. V. S., D., a Ľ. Š., Kanada, zastúpených advokátkou Mgr. A. S., D., vo veci namietaného porušenia ich základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a práva na prejednanie ich záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom Okresného súdu Trenčín v konaní vedenom pod sp. zn. 10 C 732/98 takto

r o z h o d o l :

1. Základné právo P. Š., Ing. K. Š., M. R., Ing. V. S. a Ľ. Š. na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a právo na prejednanie ich záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom Okresného súdu Trenčín v konaní vedenom pod sp. zn. 10 C 732/98 porušené bolo.

2. Okresnému súdu Trenčín prikazuje, aby v konaní vedenom pod sp. zn. 10 C 732/98 konal bez zbytočných priet'ahov.

3. P. Š. priznáva finančné zadost'učinenie v sume 2 000 € (slovom dvetisíc eur), Ing. K. Š., M. R., Ing. V. S. a Ľ. Š. priznáva finančné zadost'učinenie každému v sume po 500 € (slovom päťsto eur), ktoré je Okresný súd Trenčín povinný vyplatiť im do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto rozhodnutia.

4. Okresný súd Trenčín je povinný uhradiť P. Š., Ing. K. Š., M. R., Ing. V. S. a Ľ. Š. spoločne a nerozdielne trovy konania v sume 1 068,15 € (slovom tisícšesťdesiatosem eur a pätnásť centov) na účet ich právnej zástupkyne advokátky Mgr. A. S., D., do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto rozhodnutia.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavný súd Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) uznesením sp. zn. III. ÚS 425/2012 z 12. septembra 2012 prijal podľa § 25 ods. 3 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) na ďalšie konanie sťažnosť P. Š., Ing. K. Š., M. R., Ing. V. S. a Ľ. Š. (ďalej len „sťažovatelia“), ktorou namietali porušenie svojho základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a práva na prejednanie svojej záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) postupom Okresného súdu Trenčín (ďalej len „okresný súd“) v konaní vedenom pod sp. zn. 10 C/732/98.

Okresný súd podaním sp. zn. Spr 890/2012 doručeným ústavnému súdu 10. októbra 2012 predložil k sťažnosti vyjadrenie, v ktorom je uvedená aj podrobná chronológia

priebehu napadnutého konania od doručenia žaloby (júl 1998). Vo vyjadrení okresný súd uvádza:

«Vec sp. zn. 10 C/732/98 napadla na tunajší súd dňa 13. 07. 1998 a týka sa určenia vlastníckeho práva (pôvodne o určenie, že odporkyňa je oprávnenou držiteľkou časti nehnuteľnosti)...

- na základe úpravy sudkyne zo dňa 22. 09. 1998 bol zaslaný návrh na vyjadrenie odporkyni...

- ... 02. 10. 1998 zaslaný návrh na novú adresu odporkyni

- ... 18. 01. 1999 bolo doručené vyjadrenie odporkyne k návrhu

- ... 20. 04. 1999 boli na základe úpravy sudkyne pripojené spisy 10 C/928/1996 a 13 C/415/1995

- ... 16. 06. 1999 sudkyňa vytýčila termín pojednávania na deň 26. 08. 1999

- pojednávanie dňa 26. 08. 1999 bolo odročené na deň 21. 10. 1999 za účelom úpravy žalobného petitu navrhovateľmi

- pojednávanie zo dňa 21. 10. 1999 bolo odročené z dôvodu práceneschopnosti sudkyne na deň 09. 12. 1999

- ... 07. 12. 1999 práv. zástupca odporkyne doručil súdu žiadosť o odročenie pojednávania z dôvodu hospitalizácie odporkyne, preto pojednávanie dňa 09. 12. 1999 bolo odročené na deň 03. 02. 2000

- dňa 01. 02. 2000 práv. zástupca odporkyne opätovne doručil žiadosť o odročenie pojednávania z dôvodu jej choroby

- pojednávanie dňa 03. 02. 2000 bolo odročené na neurčito za účelom dopytu na Okr. úrad katastrálny T...

- ... 15. 03. 2001 doručená žiadosť práv. zástupcu navrhovateľov o vyžiadanie identifikácii parciel z katastrálneho úradu...

- ... 12. 04. 2001 sudkyňa vytýčila termín pojednávania na deň 29. 05. 2001

- ... 28. 05. 2001 bola súdu doručená žiadosť práv. zástupcu odporkyne o odročenie pojednávania z dôvodu kolízie pojednávanií

- pojednávanie dňa 29. 05. 2001 bolo odročené na deň 16. 08. 2001, práv. zástupca odporkyne predložil súdu vypovedanie plnomocenstva

- ... 18. 07. 2001 práv. zástupca navrhovateľov doručil žiadosť o odročenie pojednávania z dôvodu kolízie pojednávaní
- ... 19. 07. 2001 úprava sudkyne na zrušenie termínu pojednávania a stanovenie nového termínu na deň 18. 09. 2001...
- pojednávania dňa 18. 09. 2001 bolo odročené z dôvodu neprítomnosti navrhovateľov a ich práv. zástupcu, nový práv. zástupca odporkyne vzal nový termín pojednávania vytýčený na deň 15. 11. 2001 na vedomie
- ... 26. 09. 2001 sudkyňa zmenila termín pojednávania na deň 20. 11. 2001 z dôvodu seminára sudcov
- pojednávania dňa 20. 11. 2001 bolo po vypočutí navrhovateľa 1/ odročené na deň 05. 02. 2002 z a účelom doplnenia dokazovania (vyžiadanie spisov zo štátneho archívu)
- ... 22. 11. 2001 bola súdu doručená žiadosť práv. zástupcu navrhovateľov o zmenu termínu z dôvodu kolízie pojednávaní
- ... 30. 11. 2001 sudkyňa zmenila termín na deň 07. 02. 2002
- pojednávania dňa 07. 02. 2002 bolo po vypočutí navrhovateľa 2) odročené na deň 02. 04. 2002 z dôvodu vyžiadanie dokladov z katastrálneho úradu
- ... 11. 02. 2002 zmenený termín na deň 11. 04. 2002
- ... 01. 03. 2002 boli doručené doklady z katastrálneho úradu
- ... 26. 03. 2002 bol zrušený termín pojednávania z dôvodu uplynutia štvorročného funkčného obdobia zákonnej sudkyne (vec nebolo možné prikázať inému sudcovi z dôvodu, že išlo o 6 sudcov, OS Trenčín, ktorým uplynula lehota nedošlo k ich prevoleniu...)
- ... 19. 01. 2004 sudkyňa vytýčila termín pojednávania na deň 23. 03. 2004
- ... 18. 02. 2004 bolo súdu doručené oznámenie o úmrtí odporkyne
- ... 26. 02. 2004 úprava sudkyne na zrušenie termínu a zisťovania dedičského konanie po neb. odporkyni
- ... 26. 03. 2004 úprava sudkyne na zisťovanie okruhu dedičov po neb. odporkyni od notárky
- ... 06. 05. 2004 urgencia notárky
- ... 01. 06. 2004 notárka zaslala okruh dedičov
- ... 04. 06. 2004 uznesenie o prerušení konania do právoplatného rozhodnutia dedičskej veci vedenej pod sp. zn. 23 D/504/2004 na tun. súde

- ... 08. 06. 2004 bola súdu doručený návrh od práv. zástupcu navrhovateľov na pokračovanie v konaní a pripustenie ďalších účastníkov do konania, zároveň doručený návrh na vydanie predbežného opatrenia

- ... 12. 07. 2004 úprava sudkyne o zapožičanie spisov z Okresného súdu Pov. Bystrica a zo Správy katastra T.

- ... 04. 08. 2004 urgencia Správy katastra T.

- ... 13. 08. 2004 bol súdu doručený spis zo Správy katastra T.

- ... 10. 09. 2004 uznesenie o pripustení odporkyne 3/ do konania

- ... 04. 11. 2004 boli súdu doručené listinné dôkazy k návrhu na vydanie PO

- ... 04. 01. 2005 úprava sudkyne na zisťovanie predaja nehnuteľnosti u realitnej kancelárii

- ... 01. 02. 2005 urgencia realitnej kancelárie

- ... 16. 05. 2005 doručená odpoveď od realitnej kancelárie

- ... 22. 02. 2005 vydané uznesenie o zamietnutí predbežného opatrenia

- ... 20. 06. 2005 vytýčenie termínu pojednávania na deň 20. 09. 2005

- ... 14. 09. 2005 boli predložené listinné dôkazy práv. zástupcom navrhovateľov

- pojednávanie dňa 20. 09. 2005 bolo odročené za účelom poskytnutia lehoty práv. zást. navrhovateľa k podaným procesným návrhom

- ... 07. 10. 2005 bol súdu doručený návrh na pripustenie ďalšieho odporcu do konania

- ... 27. 10. 2005 vydané uznesenie o pripustení odporcu 4/ do konania

- ... 27. 10. 2005 bol súdu doručený návrh na vydanie PO

- ... 09. 11. 2005 bola súdu vrátená zásielka od odporcu 4/ s oznámením „adresát neznámy“, následne bolo uznesenie zaslané na novú adresu

- ... 19. 01. 2006 dopyt na poštový úrad o doručení zásielky

- ... 30. 01. 2006 úprava tajomníčky senátu na opätovné doručenie uznesenia odporkyni 1/

- ... 01. 03. 2006 vydané uznesenie o zamietnutí predbežného opatrenia

- ... 01. 03. 2006 vytýčenie termínu pojednávania na deň 04. 04. 2006

- ... 17. 03. 2006 doručené odvolanie proti uznesenie o zamietnutí PO

- ... 21. 03. 2006 bol zrušený termín pojednávania z dôvodu odvolania

- ... 27. 03. 2006 spis predložený KS v Trenčíne
- ... 27. 04. 2006 KS v TN zmenil prvostupňové rozhodnutie
- ... 11. 05. 2006 bol spis vrátený z KS v TN...
- ... 19. 06. 2006 vytýčený termín pojednávania na deň 28. 09. 2006
- pojednávanie dňa 28. 09. 2006 bolo po vypočutí odporcov 1/, 3/ a 4/ odročené na deň 23. 11. 2006 za účelom vypočutia odporkyne 2/, vyžiadania aktuálnych LV zo Správy katastra T. a doručenia dedičského rozhodnutia po zomrelom navrhovateľovi 4/
- ... 28. 11. 2006 práv. zástupca navrhovateľov predložil plnomocenstvo na zastupovanie dedičky v konaní
- pojednávanie dňa 23. 11. 2006 bolo odročené na neurčito za účelom opätovného vyžiadania listín zo Správy katastra T.
- ... 01. 02. 2007 Správa katastra T. doručila žiadané LV
- ... 05. 02. 2007 vytýčený termín pojednávania na deň 17. 04. 2007
- pojednávanie dňa 17. 04. 2007 bolo odročené na neurčito z dôvodu nariadenia znaleckého dokazovania
- ... 31. 0. 2007 práv. zástupca navrhovateľov predložil návrh na zadanie úlohy pre súdneho znalca
- ... 07. 01. 2008 vydané uznesenie o ustanovení znalca a zložení preddavku na znalecké dokazovanie
- ... 14. 01. 2008 bol spis z dôvodu odchodu zákonnej sudkyne na KS v TN pridelený pokynom sudcovi JUDr. D. V.
- ... 16. 01. 2008 znalec požiadal o súhlas na použitie vlastného motorového vozidla...
- ... 22. 02. 2008 sudca udelil súhlas znalcovi na použitie vozidla
- ... 29. 02. 2008 bolo súdu doručené čiastočné späťvzatie návrhu
- ... 05. 03. 2008 výzva odporcom či súhlasia s čiastočným späťvzatím návrhu
- ... 06. 05. 2008 urgencia odporcov 1/ a 2/
- ... 20. 06. 2008 úprava sudcu - dopyt na lekárku odporkyne 1/
- ... 07. 08. 2008 uznesenie o ustanovení opatrovníčky odporkyne 1/...
- ... 01. 10. 2008 úprava súd. tajomníčky na opätovné doručenie uznesenia odporcovi a opatrovníčke

- ... 13. 11. 2008 vydané uznesenie o čiastočnom zastavení konania
- ... 29. 01. 2009 výzva znalcovi na prevzatie spisu, znalec spis prevzal dňa 06. 02. 2009
- ... 16. 04. 2009 doručený znalecký posudok, úprava súd. tajomníčky na zaslanie ZP účastníkom konania
- ... 28. 04. 2009 uznesenie o priznaní znaleckej odmeny
- ... 29. 04. 2009 bolo súdu doručené vyjadrenie k ZP od práv. zástupcu navrhovateľov
- ... 03. 08. 2009 úprava súd. tajomníčky na doručenie právoplatného uznesenia učtárni...
- ... 11. 05. 2010 úprava sudcu pre VSÚ
- ... 30. 06. 2010 vydané uznesenie o doplnení znaleckého posudku
- ... 30. 07. 2010 uznesenie o zložení preddavku na znalec. dokazovanie
- ... 11. 08. 2010 znalec prevzal spis...
- ... 02. 11. 2010 znalec doručil dodatok k znaleckému posudku
- ... 30. 11. 2010 vydané uznesenie o priznaní znaleckej odmeny
- ... 17. 12. 2010 bolo súdu doručené vyjadrenie od práv. zástupcu navrhovateľov k dodatku ZP
- 12. 01. 2011 právoplatné uznesenie doručené učtárni
- ... 21. 01. 2011 vytyčenie termínu pojednávania na deň 08. 03. 2011
- ... 04. 02. 2011 doručená zmena návrhu na začatie konania a čiastočné späťvzatie návrhu
- ... 18. 02. 2011 vydané uznesenie o pripustení zmeny návrhu a čiastočnom zastavení konania voči odporkyni 3/
- pojednávanie dňa 08. 03. 2011 bolo odročené na deň 28. 04. 2011 za účelom poskytnutie lehoty PZ navrhovateľ na úpravu návrhu
- ... 07. 04. 2011 bol súdu doručený návrh na pokračovanie v konaní s dedičmi zomr. odporkyne 1/
- ... 19. 04. 2011 zrušený termín pojednávania
- ... 10. 06. 2001 vytyčený termín pojednávania na deň 25. 08. 2011

- na pojednávaní dňa 25. 08. 2011 bol vyhlásený rozsudok, ktorý sa doručoval účastníkom
- ... 05. 12. 2011 doručené odvolanie PZ navrhovateľov proti rozsudku
- ... 16. 12. 2001 úprava VSU na doručenie odvolania odporcom a výzva na zaplatenie súd. poplatku za odvolanie
- ... 05. 01. 2012 doručené vyjadrenie odporcov k odvolaniu
- ... 12. 01. 2012 spis predložený KS v TN
- ... 09. 05. 2012 bol spis vrátený z KS v TN ako predčasne predložený
- ... 21. 05. 2012 boli PZ navrhovateľom oznámené adresy dedičov po zomr. odporcovi 5/ (dedičia bytom v Kanade)
- ... 29. 05. 2012 ustanovený prekladateľ z anglického jazyka za účelom prekladu rozsudku

Prieťahy, ktoré boli spôsobené účastníkmi

- Prieťahy zavinené sťažovateľmi spočívali vtom, že dňa 18. 09. 2001 bolo odročené pojednávanie z dôvodu ich neprítomnosti, rovnako došlo k zrušeniu termínu určeného na deň 30. 11. 2001 z dôvodu žiadosti práv. zástupcu navrhovateľov, ktorý žiadal o zmenu termínu z dôvodu kolízie [k zrušeniu pojednávania z uvedeného dôvodu došlo 16. augusta 2001, pojednávanie sa správne konalo 20. novembra 2001, nie 30. novembra 2001 (pozri č. 1. 100 v spise), pozn.]. Dôvodom prieťahov zavinených sťažovateľmi bola skutočnosť, že po viac ako 10 rokoch došlo k zmene žalobného petitu, ale aj čiastočný späťvzatiem žaloby.

Prieťahy, ktoré boli spôsobené súdom

- Z pripojeného prehľadu úkonov vyplýva, že vo veci sa priebežne konalo. Prieťahy boli spôsobené iba nemožnosťou konať vo veci v súvislosti s uplynutím funkčného obdobia „vtedajších 4 - ročných sudcov“, a právnym vákuom v tejto súvislosti.

Skutková a právna zložitosť sporu

Už samotná skutočnosť, že enunciát rozsudku pozostáva z 9 výrokových častí a je viac ako na 2 stranách písaného textu nasvedčuje tomu, že išlo o skutkovo a právne náročnú vec z hľadiska hmotného práva. To že v priebehu konania zomreli viacerí účastníci a na ich miesto vstupovali ďalší (i u týchto došlo k úmrtiu) svedčí aj o procesnej náročnosti

tohto konania z hľadiska jeho dĺžky. Nemožno opomenúť aj skutočnosť, že v priebehu konania došlo k zmene vlastníckych pomerov a v dôsledku toho bolo potrebné rozhodovať o vstupe ďalších účastníkov konania.

Pokiaľ ide o navrhované finančné zadostučinenie, považujem ho za neprimerane vysoké najmä aj s prihliadnutím na skutočnosť, že k zmene žalobného petitu, k čiastočným späťvzatiam návrhu zo strany žalobcov došlo so značným časovým odstupom od podania žaloby.».

Prehľad úkonov okresného súdu ním vykonaných v posudzovanom konaní uvedený v písomnom vyjadrení predsedníčky okresného súdu z 5. októbra 2012 sa v zásade zhoduje so zisteniami ústavného súdu z obsahu súdneho spisu, ktorý mu bol predložený na previerku 10. októbra 2012. Pri posúdení, či došlo k zbytočným priet'ahom v konaní, však ústavný súd prihliadol na celý obsah predloženého spisu, predmet sporu a bral do úvahy všetky okolnosti, ktoré z neho vyplývali.

Právna zástupkyňa s'ťažovateľ'ov sa k stanovisku okresného súdu vyjadrila podaním zo 17. októbra 2012, v ktorom sa okrem iného uvádza:

«Porušovateľ'om popísaná chronológia konania vedeného pod sp. zn. 10 C 732/1998 zodpovedá reálnemu priebehu súdneho konania a korešponduje s obsahom podanej s'ťažnosti. Túto dopĺňajú s'ťažovatelia výlučne o dátum, ktorý porušovateľ' opomenul uviesť - dňa 31.05.2007 práv. zástupca navrhovateľ'ov predložil návrh na zadanie úlohy pre súdneho znalca, pričom uvedené dopĺňajú výlučne z dôvodu, aby bolo zrejmé, že následne ubehlo viac ako 7 mesiacov ničím neodôvodnenej nečinnosti porušovateľa.

S'ťažovatelia sa nestotožňujú so stanoviskom porušovateľa, ktorý časť priet'ahov v konaní pripisuje zavineniu samotných s'ťažovateľ'ov. Ak porušovateľ' uvádza, že pojednávanie dňa 18. 09. 2001 bolo odročené z dôvodu neprítomnosti s'ťažovateľ'ov (resp. ich právnych predchodcov), zjavne opomína uviesť, že predvolanie s'ťažovateľ'ov (resp. ich právnych predchodcov), nemal porušovateľ' do termínu pojednávania vykázané, a teda neboli splnené podmienky k tomu, aby sa vo veci pojednávalo. Skutočnosť, že v priebehu 14 rokov konania sa právny zástupca s'ťažovateľ'ov jeden (1) krát ospravedlnil z

pojednávania (dňa 30. 11. 2001) z dôvodu kolízie pojednávaní, je skutočne zanedbateľnou skutočnosťou pri posudzovaní vzniknutých prietáhov v konaní. Ak sťažovatelia ako navrhovatelia v rámci svojich procesných dispozičných oprávnení upravili petit žalobného návrhu a tento vzali sčasti späť, bolo to ich právo (ktoré im nemožno uprieť a za ktorého realizáciu ich nemožno „sankcionovať“ pripočítaním zavinenia za prietahy v súdnom konaní), naviac tak zjavne vykonali potom, ako po 13 rokoch prebiehajúceho sporu bol v konaní vypracovaný znalecký posudok. Z uvedeného je zrejmé, že i v prípade, ak by vyššie uvedené úkony sťažovateľov akýmkoľvek spôsobom prispeli k vzniknutým prietahom v konaní, je to popri prietahoch, vzniknutých v príčinnej súvislosti s nečinnosťou porušovateľa, zanedbateľné.

Sťažovatelia sa nestotožňujú ani so stanoviskom porušovateľa, podľa ktorého sa vo veci konalo priebežne. Napriek chronologickému popisu priebehu konania porušovateľ nevysvetlil v sťažnosti uvedené obdobia nečinnosti, a to 28. 02. 2002-23. 03. 2004 (25 mesiacov), 22. 02. 2005-14. 09. 2005 (7 mesiacov), 11. 05. 2006-28. 09. 2006 (4 mesiace), 31. 05. 2007-07. 01. 2008 (8 mesiacov), 07. 08. 2008-13. 11. 2008 (3 mesiace), 29. 04. 2009-04. 01. 2010 (9 mesiacov), 04. 01. 2010-30. 07. 2010 (6 mesiacov), ktoré pripočítal výlučne k dôvodom spojeným s nemožnosťou konať vo veci v súvislosti s uplynutím funkčného obdobia „vtedajších 4-ročných sudcov“ a právnym vákuom v tejto súvislosti. Aj z rozpisu úkonov vo veci je však zrejmé, že uvedený argument môže byť porušovateľom použitý výlučne na obdobie nečinnosti od 28. 02. 2002-23. 03. 2004. Na tomto mieste sa však žiada poznamenať, že ani personálne problémy u porušovateľa nemôžu ospravedlniť 25 mesiacov trvajúcu nečinnosť porušovateľa v tejto veci a nie sú ospravedlnením vzniknutých prietáhov v konaní.

Sťažovatelia sami pripustili v podanej sťažnosti, že činnosť porušovateľa mohla byť sťažná úmrtiami viacerých účastníkov konania, treba však i poznamenať, že tieto právne skutočnosti sa dali očakávať v prípade, ak porušovateľ neprejednal vec v primeranej lehote a účastníci konania, prevažne osoby vyššieho veku, v priebehu 14 rokov trvajúceho konania, umreli.

Samotnú argumentáciu porušovateľa, že ide o skutkovo a právne zložitú vec, nakoľko enunciát rozsudku pozostáva z 9 výrokových častí a je viac ako na 2 stranách písaného textu, považujú sťažovatelia za vysoko nekvalifikovanú (nakoľko je zrejmé, že jednotlivé

výroky súdu v rozhodnutí majú rovnaký právny i skutkový základ a s ohľadom na 9 výrokových častí nebolo nevyhnutné vykonávať 9 násobne rozsiahlejšie dokazovanie).

Otázka primeranosti/neprimeranosti výšky požadovaného primeraného finančného zadosťučinenia je na posúdení Ústavného súdu SR, avšak s ohľadom na postoj samotného porušovateľa, ktorý napriek prietahom v súdnom konaní, zjavne zapríčinené výlučne jeho vlastnou nečinnosťou, zodpovednosť odmieta a nevyjadruje ani najmenšiu „lútosť“ nad dlhé roky trvajúcou právnou neistotou sťažovateľov, sa sťažovateľom výška požadovaného finančného zadosťučinenia, javí primeranou.»

Ústavný súd so súhlasom účastníkov konania podľa § 30 ods. 2 zákona o ústavnom súde upustil v danej veci od ústneho pojednávania, pretože dospel k záveru, že od tohto pojednávania nemožno očakávať ďalšie objasnenie veci.

II.

Ústavný súd rozhoduje podľa čl. 127 ods. 1 ústavy o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Sťažovatelia sa svojou sťažnosťou domáhali vyslovenia porušenia základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy, podľa ktorého každý má právo, aby sa jeho vec verejne prerokovala bez zbytočných prietahov.

Sťažovatelia zároveň namietali aj porušenie práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru, podľa ktorého každý má právo na to, aby jeho záležitosť bola spravodlivo, verejne a v primeranej lehote prejednaná nezávislým a nestranným súdom zriadeným zákonom.

Ústavný súd pri rozhodovaní o sťažnostiach namietajúcich porušenie základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy (čo platí, aj pokiaľ ide o čl. 6 ods. 1 dohovoru) vychádza

zo svojej ustálenej judikatúry, v súlade s ktorou účelom základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov je odstránenie stavu právnej neistoty, v ktorej sa nachádza osoba domáhajúca sa rozhodnutia všeobecného súdu. Samotným prerokovaním veci na súde sa právna neistota osoby domáhajúcej sa rozhodnutia neodstraňuje. K stavu právnej istoty dochádza zásadne až právoplatným rozhodnutím súdu alebo iným zákonom predvídaným spôsobom, ktorý znamená nastolenie právnej istoty inak ako právoplatným rozhodnutím súdu (m. m. IV. ÚS 220/04, IV. ÚS 221/04, IV. ÚS 365/04).

Základnou povinnosťou súdu a sudcu je preto zabezpečiť taký procesný postup v súdnom konaní, ktorý čo najskôr odstráni stav právnej neistoty, kvôli ktorému sa účastník obrátil na súd so žiadosťou o jeho rozhodnutie.

Táto povinnosť súdu a sudcu vychádza z § 6 Občianskeho súdneho poriadku (ďalej aj „OSP“), ktorý súdom prikazuje, aby v súčinnosti so všetkými účastníkmi konania postupovali tak, aby ochrana ich práv bola rýchla a účinná, ďalej z § 100 ods. 1 OSP, podľa ktorého len čo sa konanie začalo, postupuje v ňom súd zásadne bez ďalších návrhov tak, aby vec bola čo najrýchlejšie prerokovaná a rozhodnutá.

Pri posudzovaní otázky, či v súdnom konaní došlo k zbytočným priet'ahom, a tým aj k porušeniu základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy (práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru), ústavný súd v súlade so svojou doterajšou judikatúrou (IV. ÚS 74/02, III. ÚS 111/02, III. ÚS 142/03) zohľadnil tri základné kritériá, ktorými sú právna a faktická zložitnosť veci, o ktorej súd rozhoduje (1), správanie účastníka súdneho konania (2) a postup samotného súdu (3). V súlade s judikatúrou Európskeho súdu pre ľudské práva ústavný súd prihliada v rámci prvého kritéria aj na predmet sporu (povahu veci) v posudzovanom konaní a jeho význam pre sťažovateľov (napr. II. ÚS 32/02, IV. ÚS 202/05).

1. Predmetom konania pred okresným súdom je žaloba o určenie vlastníckeho práva k nehnuteľnostiam, v ktorom sťažovatelia vystupujú ako navrhovatelia. Z právneho i skutkového hľadiska možno čiastočne súhlasiť s názorom, že ide o zložitejšiu vec, na čo poukazuje aj okresný súd vo svojom vyjadrení k sťažnosti. Na priebeh konania mohli mať

vplyv aj okolnosti na strane žalobcov, ktorí podali viac procesných návrhov na vydanie predbežných opatrení, zmenu účastníkov konania v dôsledku úmrtí účastníkov konania, odvolaní proti procesným rozhodnutiam vo veci, avšak ústavný súd vychádzajúc zo samotnej dĺžky konania, jeho priebehu a doteraz dosiahnutých výsledkov konštatuje, že nezistil také významné okolnosti, ktoré by odôvodňovali doterajší 14-ročný priebeh konania jeho zložitou.

2. Správanie sťažovateľov ako účastníkov konania je druhým kritériom pri rozhodovaní, či v konaní pred okresným súdom došlo k zbytočným priet'ahom, a tým aj k porušeniu ich základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru. Pri hodnotení postupu sa ústavný súd nestotožnil s vyjadrením okresného súdu, že doterajšia doba konania bola ovplyvnená aj úkonmi sťažovateľov tým, že boli zrušené dve pojednávania v roku 2001 (pojednávanie 16. augusta 2001 bolo zrušené na základe žiadosti právneho zástupcu sťažovateľov z dôvodu kolízie s iným pojednávaním), tiež nemožno pripísať na ich ťarchu odročenie pojednávania 18. septembra 2001 (právny zástupca a sťažovatelia nemali doručenie predvolania na pojednávanie riadne vykázané). Obdobne aj skutočnosť, že po viac ako 10 rokoch došlo k zmene žalobného petitu, ale aj k čiastočnému späťvzatiu žaloby, nemôže byť pričítaná na ich vrub.

Tu je však potrebné uviesť, že sťažovatelia napriek tomu, že boli právne zastúpení advokátom, podali sťažnosť na priet'ahy v konaní predsedníčke okresného súdu až 22. mája 2012 (teda počas nečinnosti okresného súdu od roku 1998 až do mája 2012), sa o svoju vec riadne nezaujímali (pojednávaní sa riadne zúčastňoval len sťažovateľ v prvom rade) a sťažnosť podali len na ten účel, aby splnili všetky zákonné podmienky na podanie sťažnosti ústavnému súdu, teda neriadili sa vôbec zásadou *vigilantibus iura* (každý nech si stráži svoje práva), z ktorej okrem iného vyplýva priama závislosť ochrany práv a oprávnených záujmov účastníkov konania od ich súčinnosti, čo ústavný súd musel zohľadniť aj pri určení výšky finančného zadosťučinenia (obdobne IV. ÚS 10/05, III. ÚS 336/07, III. ÚS 382/08 a III. ÚS 254/09).

3. Napokon sa ústavný súd zaoberal postupom okresného súdu v konaní vedenom pod sp. zn. 10 C/732/98 a vzniknuté prieťahy posudzoval ako celok s prihliadnutím na všetky okolnosti prípadu. Na základe prehľadu úkonov okresného súdu ústavný súd konštatuje, že takmer celý priebeh konania je poznačený nielen nečinnosťou, ale i neefektívnosťou jeho postupu, čo malo vplyv na doterajšiu dĺžku konania. Väčšia nečinnosť okresného súdu bola zistená iba od februára 2002, keď bol zrušený termín pojednávania, do marca 2004, keď okresný súd zisťoval stav dedičského konania po úmrtí odporkyne (viac ako 25 mesiacov), ale jeho postup nebol optimálny už aj preto, že o prvom návrhu sťažovateľov na vydanie predbežného opatrenia z 8. júla 1994 okresný súd rozhodol až 22. februára 2005 (sťažovatelia tiež nepodali proti zamietavému uzneseniu odvolanie) a o druhom ich návrhu z 27. októbra 2005 rozhodol okresný súd až 1. marca 2006. Tieto skutočnosti svedčia o tom, že okresný súd nerešpektoval platnú právnu úpravu rozhodnutí o návrhoch bezodkladne, resp. 30 dní od podania návrhu (§ 75 ods. 4 OSP platného v relevantnom čase), čím sa doba konania neúmerne predlžovala.

Prvé pojednávanie vo veci samej, na ktorom okresný súd vykonal dokazovanie, sa uskutočnilo až 20. novembra 2001, teda po vyše troch rokoch od začatia konania (júl 1998). Hoci nariadil potom niekoľko pojednávanií, rozhodol o viacerých procesných návrhoch účastníkov a vo veci samej 25. augusta 2011 (teda až po 13 rokoch) vyhlásil aj rozsudok, jeho rozhodnutie nie je ešte právoplatné, pretože v súčasnosti bola vec vrátená 9. mája 2012 z odvolacieho súdu pre procesné nedostatky. Príkladom neefektívnej činnosti je tiež skutočnosť, že od odročenia pojednávania pre účely vykonania znaleckého dokazovania (29. máj 2004) až do vypracovania znaleckého posudku (apríl 2009), resp. vypracovania dodatku k znaleckému posudku (november 2010) uplynula neprimerane dlhá doba.

Ústavný súd konštatuje, že občianske súdne konanie, ktoré bez meritórneho právoplatného rozhodnutia trvá tak dlho, ako je to v danej veci, možno už len na základe jeho posúdenia v celku považovať za nezlučiteľné s imperatívom ustanoveným v čl. 48 ods. 2 ústavy (i právom podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru).

Ústavný súd preto nemohol akceptovať vyjadrenie okresného súdu k sťažnosti, že vo veci priebežne konal. Tiež neprijal jeho stanovisko, že na priebeh konania mali vplyv zmeny zákonných sudcov, resp. skončenie funkčného obdobia sudcov z okresného súdu. V tejto súvislosti ústavný súd už viackrát uviedol (napr. I. ÚS 23/03, I. ÚS 141/03, II. ÚS 153/06), že personálne problémy (zmeny zákonných sudcov) a nadmerné množstvo vecí, v ktorých sa musí zabezpečiť súdne konanie, by mohlo len dočasne ospravedlniť vzniknuté prieťahy, a to len v tom prípade, ak sa na ten účel prijali včas adekvátne opatrenia (m. m. I. ÚS 39/00, I. ÚS 55/02). Okresný súd vo svojom vyjadrení neuviedol žiadne konkrétne skutočnosti, na základe ktorých by bolo možné usudzovať, že v danej veci ide o takýto prípad.

V tejto súvislosti ústavný súd už vo svojej predchádzajúcej judikatúre viackrát konštatoval, že je z ústavnoprávneho hľadiska neprijateľné, aby právna neistota v napadnutom konaní nebola odstránená ani po viac ako 14 rokoch od jeho začatia (m. m. napr. IV. ÚS 260/04, IV. ÚS 127/08, III. ÚS 152/08, IV. ÚS 251/08). Takáto zdĺhavosť konania totiž predlžuje stav právnej neistoty dotknutej osoby do tej miery, že sa jej právo na súdnu ochranu stáva iluzórnym, a teda ho ohrozuje vo svojej podstate (mutatis mutandis I. ÚS 39/00, I. ÚS 66/03, III. ÚS 113/07).

Vzhľadom na tieto skutočnosti preto ústavný súd vyslovil, že doterajším postupom okresného súdu v konaní vedenom pod sp. zn. 10 C/732/98 došlo k zbytočným prieťahom, a tým aj k porušeniu základného práva sťažovateľov na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práva na prejednanie ich záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru.

Pretože ústavný súd rozhodol, že došlo k porušeniu základného práva sťažovateľov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru, v záujme zavŕšenia ochrany ich základných práv prikázal v zmysle § 56 ods. 3 písm. a) zákona o ústavnom súde okresnému súdu, aby vo veci vedenej pod sp. zn. 10 C/732/98 konal bez zbytočných prieťahov.

III.

Podľa čl. 127 ods. 3 ústavy ústavný súd môže svojím rozhodnutím, ktorým vyhovie sťažnosti, priznať tomu, koho práva podľa odseku 1 boli porušené, primerané finančné zadost'učinenie.

Podľa § 50 ods. 3 zákona o ústavnom súde ak sa sťažovateľ domáha primeraného finančného zadost'učinenia, musí uviesť rozsah, ktorý požaduje, a z akých dôvodov sa ho domáha. Podľa § 56 ods. 5 citovaného zákona ak ústavný súd rozhodne o priznaní primeraného finančného zadost'učinenia, orgán, ktorý základné právo alebo slobodu porušil, je povinný ho vyplatiť sťažovateľovi do dvoch mesiacov od právoplatnosti rozhodnutia ústavného súdu.

Sťažovatelia žiadali aj o priznanie finančného zadost'učinenia pre každého v sume 14 000 € z dôvodov dlhotrvajúcej nečinnosti okresného súdu (1 000 € na jedného zo sťažovateľov za každý rok konania) a predmetu tohto konania (určenie vlastníckeho práva na bývanie).

Cieľom primeraného finančného zadost'učinenia je dovŕšenie ochrany porušeného základného práva v prípadoch, v ktorých sa zistilo, že k porušeniu došlo spôsobom, ktorý vyžaduje poskytnutie vyššieho stupňa ochrany, nielen deklaráciu porušenia, prípadne príkaz na ďalšie konanie bez porušovania základného práva (IV. ÚS 210/04).

Pri určení primeraného finančného zadost'učinenia ústavný súd vychádzal zo zásad spravodlivosti aplikovaných Európskym súdom pre ľudské práva, ktorý spravodlivé finančné zadost'učinenie podľa čl. 41 dohovoru priznáva so zreteľom na konkrétne okolnosti prípadu.

Podľa názoru ústavného súdu priznanie finančného zadost'učinenia patrí všetkým sťažovateľom, ale nie v požadovanej výške.

Pri určení konkrétnej sumy vychádzal ústavný súd z toho, čo je predmetom sporu, a prihliadal tiež na výšku ich podielov k nehnuteľnostiam (podľa znaleckého posudku z 13. apríla 2009 č. 1. 409 až č. 1. 412 spisu ide o veľmi malé spoluvlastnícke podiely sťažovateľov k nehnuteľnostiam). Pritom vychádzal aj z rozsudku okresného súdu z 25. augusta 2011 a dôvodov sťažovateľov v odvolaní z 5. decembra 2011 na zrušenie tohto rozsudku. Aj keď v danom prípade ide o značne zdĺhavé konanie z pohľadu spravodlivosti, možno spor považovať za citlivý pre jednotlivých sťažovateľov, ale nie v takej miere, aby mohol spôsobiť vážny a podstatný zásah do ich označených základných práv zakotvených v ústave a dohovore, Riešenie takýchto malicherných záležitostí na všeobecných súdoch neodráža pravý zmysel hľadania spravodlivosti (obdobne napr. m. m. III. ÚS 71/09, III. ÚS 283/09).

Ústavný súd pri priznaní konkrétnej sumy teda vychádzal z predmetu sporu, čo je v hre, resp. v stávke - „at stake“ pre jednotlivých sťažovateľov [napr. I. ÚS 70/98 a tam citovaná judikatúra, napr. rozsudok Európskeho súdu pre ľudské práva (ďalej len „ESLP“) z 31. marca 1987, X. v. France, rozsudok ESLP z 20. marca 1989, Bock v. Germany, rozsudok ESLP z 31. marca 1992, X. v. France, rozsudok ESLP z 26. apríla 1994, Vallée v. France, rozsudok ESLP z 8. februára 1996, A. and others v. Denmark a i. a podobne alebo III. ÚS 76/06].

S ohľadom na uvedené skutočnosti ústavný súd dospel k záveru, že finančné zadost'učinenie podľa § 56 ods. 4 zákona o ústavnom súde v sumách konkretizovaných pre jednotlivých sťažovateľov v súlade s výrokom tohto nálezu (bod 3 výroku), ktoré je okresný súd povinný uhradiť, je za porušenie označených práv toho-ktorého sťažovateľa primeranou satisfakciou, pričom ústavný súd sa pri rozhodovaní o výške finančného zadost'učinenia pre jednotlivých sťažovateľov riadil dôvodmi, ktoré boli podrobne rozobraté pri hodnotení správania sťažovateľov (bod 2 strana 13).

Ústavný súd napokon rozhodol aj o náhrade trov právneho zastúpenia sťažovateľov, ktoré im vznikli v dôsledku ich právneho zastúpenia v konaní pred ústavným súdom advokátkou Mgr. A. S. Sťažovatelia si uplatnili trovy konania za tri úkony právnej pomoci

spolu v sume 1 068,15 €, ktoré bližšie aj špecifikovali v podaní zo 17. októbra 2012 k vyjadreniu okresného súdu.

Ústavný súd pri rozhodovaní o priznaní trov konania zistil, že uplatnená suma nie je vyššia ako suma vypočítaná ústavným súdom podľa vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 655/2004 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb v znení neskorších predpisov, preto trovy konania boli priznané v požadovanej sume (bod 4 výroku nálezu).

Priznanú úhradu trov právneho zastúpenia je okresný súd povinný zaplatiť na účet právnej zástupkyne sťažovateľov (§ 31a zákona o ústavnom súde v spojení s § 149 OSP).

Vzhľadom na čl. 133 ústavy, podľa ktorého proti rozhodnutiu ústavného súdu nie je prípustný opravný prostriedok, toto rozhodnutie nadobúda právoplatnosť dňom jeho doručenia účastníkom konania.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 30. októbra 2012